

Temelji meniškega življenja

Reformacija v 16. stol. ni le omajala temeljev meništva, ampak tudi globoko prizadela njegov ugled. Odkar ga je ostro napadel Luter, se je komajda kdo upal ukvarjati z njim. Ko se je v 19. stol. razcvetela zgodovinska znanost, je negativno reformatorsko pojmovanje meništva ostalo nepisan zakon. Različna pojmovanja meništva:

- Zanikanje sveta in beg od življenja po zgledu "rekluzov" v poganskih templjih, torej tujek v krščanstvu
- Ima vzor v budističnem meništvu, v esenih, v Filonovih "terapevtih"
- Protestno gibanje proti preveč posvetni Cerkvi po konstantinskem preobratu, zavračanje hierarhije, celo liturgije in zakramentov, da bi bili "sami z Bogom"

Raziskave zadnjih štirideset let so bolje odkrile začetke in krščansko substanco meništva. V vseh časih Cerkve so bili ljudje, ki so težili k meništvu, in nič ne zmanjšuje vrednosti takih teženj, če nanje naletimo tudi izven krščanstva. Hrepenenje po samoti, tišini in popolnosti odgovarja človekovemu bistvu in mnogi so v teh okvirih želeli doseči krščansko popolnost.

Meništvo je **moč razumeti** le, če poznamo bistvo krščanstva in Cerkve. V njem najdemo del pristinega uresničevanja Cerkve, meništvo želi uresničiti popolno predanje Bogu v hoji za Kristusom.

Cilj meništva je živeti le za Boga iz njegovih karizem. Da bi to dosegli se Jezusovi učenci odrečejo "vsemu".¹ Cerkev sama je dovolj velika, da je v njej prostora za vse: za tiste, ki streme po popolnosti, kot tudi za šibke in majhne.

Če Cerkev podpira redovništvo, to ne pomeni, da se za ostale ne briga dovolj. Treba je reči nasprotno: da se je namreč vedno borila proti ozkosti. Prav tam so se začele "herezije", kjer so "evangelijske svete" postavljali kot splošno dolžnost vseh, kot so zahtevali npr. enkratiti v 2. stol., da morajo vsi Kristjani živeti samski ali kasneje struje, ki so zahtevale "Cerkev svetih", "čistih", "popolnih", iz katere so izključili vse grešnike, npr. Markion, Tacijan, Montan, Tertulijan, Donat...

Askeza in meništvo sta med bistvenimi dejavniki v življenju Cerkve. Cerkev je prav iz redovništva mnogokrat prejela novo moč, da je lahko nadaljevala svoje poslanstvo v svetu. Meništvo je Cerkvi kazalo na pravilno distanco do sveta, ki pa ne pomeni sovražnosti ali bega, ampak le osnovno potezo v uresničevanju Cerkve.

Konstantinski preobrat je sprostil mnoge zdržane moči. Istočasno, kot je v Cerkev marsikje prodirala površnost, se je kot odgovor na potrebe časa začelo pojavljati meništvo. V krščanskih asketih in menihih spet zaživi nekaj praprščanske karizme in navdušenja. Menihi so povezani s Cerkvijo in svetom in opravljajo pozitivne naloge. Vsi veliki svetniki ali cerkveni očetje tega časa so ali sami menihi ali zelo blizu meniškega gibanja.

---

¹ Tedaj mu je Peter odvrnil: »Glej, mi smo vse zapustili in šli za teboj. Kaj bomo torej prejeli? (Mt 19,27).

Predstavniki zgodnjega meništva

- Anton², rojen okoli 251 v Komi (srednji Egipt) je prvi zgodovinsko znani puščavnik. Dvajsetleten zapusti vse, gre v samoto in se sam trudi, da bi dosegel svetost. Kmalu zaslovi: k njemu prihajajo najrazličnejši ljudje po nasvete, celo cesar Konstantin se obrača nanj. Anton je rade volje posegel v dogodke, vendar ne kot politik, ampak kot karizmatik in oznanjevalec božje besede. Do njegove smrti leta 356, se je okoli njega zbrala že prava naselbina puščavnikov.
- Pahomij (287-347) gre korak naprej: leta 320 ustanovi prvi samostan. Več puščavnikov združi k skupnemu življenju (*coenobium cenebiti*). Kasneje ustanovi še 9 moških in 2 ženska samostana. Skupnosti da pravilo glede dela in molitve.

Oba načina meništva sta se na vhodu hitro razširila. Bazilij Veliki (+379) je cenobitom dal regulo, ki hitro prevlada pri vseh vzhodnih menihih.

Meništvo na zahodu

Na zahod je prinesel meništvo Atanazij, ki je bil pregnan v Triet. Seznanil je zahod z življenjem sv. Antona. Kmalu so začeli podpirati gibanje škofje Ambrož iz Milana, Hieronim, Avguštin, Marin iz Toursa. Sv. Avguštin je napisal prvo pravilo za svojo skupnost klerikov v Tagaste (Hipo). Njegova regula je močno prišla spet do veljave v visokem srednjem veku.

Pravo obliko zahodnemu meništvu pa je dal **Benedikt iz Nursije** (480-547). Zapustil je študij v Rimu in se pridružil skupini asketov. Kmalu jo je nezadovoljen zapustil, ker se mu je zdela preveč popustljiva. Z 12 tovariši se je podal na Monte Cassino in tam ustanovil samostan leta 529. Benedikt je bil izreden voditelj. Napisal je pravilo, v katero je vnesel vse najboljše iz dotedanjih pravil. Poleg asketskih navodil določa še ustavo reda, opravila menihov, dnevni red itd. Povsod je opaziti skladnost predpisov. Značilno za njegov red je strogo monarhično vodstvo pod opatom, *stabilitas loci* in slovesne obljube po noviciatu (smatrajo jih za drugi krst). Poleg telesnega dela imajo duhovno branje, molitev v koru na koru je razdelil na ure. Po tem razporedu so kasneje sestavili brevir.

---

2 O Svetem Antonu in zgodnje krščanskem meništvu, govori knjiga *Kopti*, ki je izšla v zbirki Hieron.